

שזה אשם, וזה לא שער עזים אלא **דיכרא** **אוכמא הוא**, איל שחור הוא, וראוי אף לאשם [וסתם שעירים שחורים הם ולכן נקט "אוכמא"], ואם כן לא ניכר הדבר בזה שהביא שער, שהרי הוא דומה לאיל שכשר לאשם.

ומקשינן: **עגל ופר** חטאת [כגון פר שמביא כהן משיח ששחטא] **ששחטן לשם פסח** — או — **אשם לירצו**, שהרי ניכר הדבר, **דעגל ופר בפסח ואשם ליכא** אלא באין רק מן הצאן?

ואמרינן: **אין הכי נמי**, באמת באופן הזה מרצה כיון שניכר הדבר **ומאי** "שאין המנחה דומה לזבחים" שאמר רבי שמעון לעיל שבזבחים לא עלו כיון שמעשיהן דומין זה לזה ולא ניכר הדבר, אין זה בכל הזבחים, אלא **רוב זבחים** קאמר. אבל יש זבחים שמעשיהן מוכיחין כגון עגל ופר ששחטן לשם פסח ואשם.

ב-ג

הגמרא חוזרת כעת ליישב תירוץ נוסף לסתירה שהובאה לעיל בדברי רבי שמעון.

רבא אמר: לא קשיא דרבי שמעון אדרבי שמעון, **כאן** — שאמר רבי שמעון שעלו לשם חובה, **בקומין מנחה אחת לשם מנחה** אחרת, **וכאן** — שאמר רבי שמעון לא עלו, **בקומין מנחה לשם זבח**.

ומבאר הגמרא את החילוק: **מנחה לשם מנחה** — כתוב "וזאת תורת המנחה" ונלמד מזה "תורה אחת לכל המנחות", ולכן עלו לחובה, כיון שזה לא נחשב שינוי, מה שאין כן **במנחה לשם זבח**, ש"וזאת תורת המנחה" כתיב — אבל "וזאת תורת המנחה זבח" לא כתיב, ואין לזבח תורה אחת עם המנחות, ולכן נחשב שינוי.

ומקשינן על תירוצו של רבא: **והא תנא** רבי שמעון שאמר שמנחה לשם מנחה כשרה, **מפני שמעשיה מוכיחין עליה קאמר**, וזה הטעם להכשיר מחבת לשם מרחשת, ואם כן גם מנחה לשם זבח נכשיר, שהרי מעשיה מוכיחין?

ומשני: **הכי קאמר התנא**, אף על גב דבמנחה לשם מנחה **מחשבה דלא מנכרא היא**, דלא ניכר במעשיו כמו מחשבתו, אלא אדרבה, במעשיו ניכר שאינו עושה כמו שמחשב [ההגדרה "לא מנכרא" כאן אינה דומה למה שהוזכר בדברי רבה], ויש יותר סברא לומר שדווקא באופן זה **תיפסל** משום שחושב מחשבה שגלוי שהיא שקר, וכדי שלא יאמר מותר לשנות בקרבנות נפסול אותה, [וסברת רבא הפוכה מזו של רבה], קמ"ל דאף על פי כן כשר, וטעם הדבר, מהכתוב "**וזאת תורת המנחה**", למדנו שתורה אחת לכל המנחות.

ומאי המשך דברי רבי שמעון "**אבל בזבחים אינו כן**", הרי לפי הסברא הזו היה צריך לומר בזבחים שיעלו לחובה, מכיון שלא ניכר שהוא שקר, שהרי שחיטה אחת לכולן וכו' כדאמרינן לעיל? אלא הכי קאמר: **אף על גב דשחיטה אחת לכולן וכו'** והיה צריך לעלות לשם חובה, שהרי לא ניכר השינוי ואין לגזור שמא יאמרו מותר לשנות בקדשים כמו שגזרנו במנחה לשם מנחה, קא משמע לן הפסוק — "**וזאת תורת המנחה**" — תורה אחת לכל המנחות דווקא, **וזבח לא כתיב** ואין תורה אחת לזבחים ולכן לא עולים לחובה.

ומקשינן: **אלא מעתה**, הטאת שמביא על איסור אכילת חלב **ששחטה לשם הטאת** על איסור אכילת דב, או לשום הטאת שבאה על

רבי שמעון לא עלו, בשקמץ ואמר "הריני קומץ מנחת מחבת לשם מנחת מרחשת".

וסברת החילוק: מחבת לשם מרחשת במנא קא מחשב — מחשבת השינוי היא בכלי שהרי לא הזכיר את המנחה כלל, ומחשבה במנא לא פסלה, כי אין מחשבה על הכלי פוסלת, מה שאין כן מנחת מחבת לשם מנחת מרחשת, במנחה דפסלה בה מחשבה קא מחשב, הוא מקלקל במחשבתו בדבר שראוי להפסל ע"י מחשבה שהרי ודאי שמחשבה פוסלת מנחה, כגון כשחשב לאכלה חוץ לזמנה או חוץ למקומה, ולכן כשחשב בה שלא לשמה לא עלתה.

ומקשינן: והא טעמו של התנא — רבי שמעון דאמר עלו — הוא מפני שמעשיה מוכיחין עליה קאמר, ואם כן גם במנחת מחבת לשם מנחת מרחשת תהא עולה לבעלים שהרי גם בה מעשיה מוכיחין?

ומפרקינן: הכי קאמר, אף על גב דמחבת לשם מרחשת מחשבה דמנכר היא, וזו סברא לומר שתופסל שהרי מוכח לכל שמחשבתו שקר, ויש מקום לפסול שמא יאמרו שמותר לשנות, אך בכל זאת היא כשרה אם לא הזכיר "מנחה". ומאי ומה שאמר התנא "אבל בזבחים אינו כן" שמעשיהן דומין ולכן לא עלו, הרי אדרבה, זו סיבה להכשיר שהרי לא מוכח ששיקר? כוונתו, אף על גב דשחיטה אחת לכולן זריקה אחת לכולן קבלה אחת לכולן ואם כן סברא לומר שלא תפסל, אך בכל זאת נפסל משום שבזביחה דפסלה ביה מחשבה קא מחשב, שדינה להפסל ע"י מחשבה, וכיון שחשב בה נפסלה, והרי זה כמו באומר מנחת מחבת לשם מנחת מרחשת.

עבודת כוכבים, או לשום הטאת נזיר או לשום הטאת מצורע תהא כשירה ותרצה לשם חובתו, דהא אמר רהמנא "וזאת תורת החטאת", ונלמד מהפסוק הזה ש"תורה אחת לכל הטאות" ושינוי בין סוגי חטאת אינו פוסל, והרי במסכת זבחים [ב, א] נאמר במפורש "חוץ מן הפסח ומן החטאת", שאם נזבחו שלא לשמן — פסולין?

ומתריצין: לרבי שמעון הכי נמי, שינוי בסוגי החטאות אינו פוסל ומרצה, ומה שנאמר בזבחים שפסול זה לרבנן שחולקים על רבי שמעון.

אמר רבא: הטאת חלב ששחטה לשם הטאת דם או לשום הטאת עבודת כוכבים — כשרה, מכיון שלא נעקר ממנה שם החטאת. אבל אם הביא לשם הטאת נזיר או לשם הטאת מצורע — פסולה. דהני עולות נינהו — יחד עם חטאת נזיר ומצורע באות גם עולות, ואנו חוששים שיאמרו שנשחטה החטאת לשם עולת נזיר או מצורע ובמקרה כזה ודאי פסול. [ועייין עוד ברש"י ושטמ"ק]

רב אחא בריה דרבא מתני ליה לכולהו חטאות — שאפילו חטאת חלב לשם חטאת דם — לפסולא. מאי טעמא, דכתיב "ושחט אותה לחטאת" ולומדים מהפסוק שדווקא לשם אותה חטאת, אבל אם לא נשחטה לשם החטאת המסוימת שלה פסולה.

תירוק נוסף על הסתירה בדברי רבי שמעון:

רב אשי אמר: לא קשיא כאן — שאמר רבי שמעון עלו, בשקמץ את המנחה ואמר "הריני קומץ מחבת לשם מרחשת" ולא הזכיר את המילה "מנחה", כאן — שאמר

שאו מעשיה מוכיחין שמכזב, וכאן — שלא עלו, זה בשינוי בעלים שאין המעשים מוכיחין, ולא סברו שאר האמוראים כדבריו כיון שאפשר לומר סברא הפוכה, **דאדרבה, מחשבה דמנכרא** דווקא **פסל רחמנא** שלא יאמרו מותר לשנות בקרבן, אבל מחשבה שלא ניכרת לא פוסלת.

ובתירוצו של **רבא לא אמרי** שתירץ שמה שאמר רבי שמעון עלו במנחת מחבת לשם מרחשת היינו משום דכתיב "זאת תורת המנחה" ולמדנו מזה שתורה אחת לכל המנחות, מה שאין כן במה שאמר לא עלו מדובר בקומץ מנחה לשם זבח — ולא סברו שאר האמוראים כדבריו, **ד"זאת תורת המנחה" לא משמע** להו לדרוש כן. שקשה להם שהרי גם כתוב "זאת תורת החטאת" ונלמד שגם חטאת חלב שהביאה לשם חטאת נזיר תהיה כשרה, כמו במנחות, ודין זה לא מצאנו.

ובתירוצו של **רב אשי לא אמרי** שתירץ שמחבת לשם מרחשת זה שינוי כלי ובוזה מחשבה לא פוסלת, מה שאין כן במנחת מחבת לשם מנחת מרחשת זהו שינוי מחשבה במנחה עצמה ופסול, **משום קושיא דרב אחא בריה דרבא**, כי אם כן, מדוע בהביא מנחה חריבה לשם מנחה בלולה כשרה, הרי גם זה אינו שינוי כלי. ולא מסתבר להם תירוצו של רב אשי שכשרה משום דהוי כאומר הריני קומץ לשם דבר בלול סתם והוי דברי רוח בעלמא, כי גם בלולה סתם היא מנחה.

ואמרינן: האי **מלתא** — החילוק בין מחשבה ניכרת לשאינה ניכרת, **דפשיטא** ליה **לרבה להאי גיסא** שרבה מצדד שדווקא לא

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: והרי אם הקריב מנחה חריבה בלי שמן ואמר **משום מנחה בלולה בשמן אמאי אמר רבי שמעון** דעלו, הרי אין חילוק בין הכלי של מנחה חריבה לכלי של מנחה בלולה אם כן על כרחך הוא חשב במנחה עצמה ולא בכלי, ותפסל?

אמר ליה: כיון שלא אמר "מנחה חריבה לשם מנחה בלולה" אלא "לשם בלולה", דברי רוח בעלמא הם, וכאומר **לשום בילה** — דבר בלול — **בעלמא** ואין כוונתו למנחה כלל.

ומקשינן: **אי הכי**, כשמביא עולה לשם שלמים שאמר רבי שמעון לא עלו, **נמי** גם נאמר דהכי קאמר "**לשום שלמים בעלמא**" — לעשות שלום ביני לקוני, ולא לשם קרבן שלמים, ויעלו?

ודחינן: **הכי השתא**, מה הדמיון? **התם** בעולה לשם שלמים **זבח גופה איקרי שלמים**, שלמים הם שם הזבח **דכתיב "המקריב את דם השלמים, הזורק את דם השלמים"**, ולכן אנו אומרים שכוונתו לשם קרבן שלמים. אבל **הכא, מנחה גופה מי איקרי בלולה**, בלולה אינה שם מנחה, כי הרי "**וכל מנחה בלולה בשמן**" **כתיב**, ואם כן "**בלולה בשמן**" דווקא **איקרי**. אבל **בלולה סתמא לא איקרי**, ולכן כשאמר לשם בלולה סתם כוונתו לשם דבר בלול בעלמא. אבל לא לשם מנחה.

ואמרינן: **כולהו** — האמוראים שתירוצו הקושיא דרבי שמעון אדרבי שמעון, בתירוצו של **רבה לא אמרי** שתירץ — שמה שאמר רבי שמעון עלו, זה בשינוי קודש,

כרב אשי לא משני ליה, משום קושיא דרב אחא בריה דרבא [כדלעיל].

שנינו במשנתנו: **חזין ממנחת חוטא ומנחת קנאות**, שאם קמצן שלא לשמן פסולות.

ומקשינן: **בשלמא מנחת חוטא** שנקמצה שלא לשמה פסולה משום **דחטאת קריה רחמנא**, דכתיב **"לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה כי חטאת היא"** ואם כן פסולה שלא לשמה כמו שחטאת פסולה שלא לשמה, **אלא מנחת קנאות מנלן שפסולה שלא לשמה?**

ואמרינן: **דתני תנא קמיה דרב נחמן: מנחת קנאות, מותרה** — אם הפריש מעות לקנות שעורים למנחת סוטה ונותרו לו מעות לאחר הקניה, אותן מעות יפלו **לנדבה**, שהיו בבית המקדש שלש עשרה שופרות שבהם היו מנדבים מעות, וכשהיה המזבח בטל, שלא היו קרבנות להקריב, היו קונים ממעות אלו כבשים לקרבנות עולה. **אמר ליה רב נחמן למי ששנה דין זה לפניו, שפיר קאמרת שמותרה לנדבה**, ד"מזכרת עון" **כתיב בה במנחת קנאות, ובחטאת גם כן כתוב "עון"**, **דכתיב "ואותה נתן לכם לשאת את עון העדה"**, ולומדים, **מה חטאת מותרה נדבה**⁽¹¹⁾ [כמו שנדרש בתמורה כג ב] **אף מנחת קנאות מותרה נדבה**, ואם כן, למדנו שמנחת קנאות הרי היא כחטאת שנאמר בה **"עון"** לגבי דין מותרה נדבה, ועתה נבוא ללמוד שמנחת קנאות פסולה כשנעשית

מנכרא פסלה אבל מנכרא לא פוסלת, ולרבא **לחאי גיסא** — ורבא מצדד להיפך, שיש סברא יותר לפסול מחשבה דמנכרא, הנידון הזה **מיבעיא ליה לרב אושעיא**. **דבעי רב אושעיא, ואמרי לה בעא מיניה רב אושעיא מרב אסי: מנחה שהביאה לשום זבח**

א-ת **מה לי אמר רבי שמעון** — מה יאמר רבי שמעון בזה? האם נאמר **דטעמא דרבי שמעון** שמכשיר במחבת לשם מרחשת משום מחשבה דמנכרא לא **פסלה**, ואם כן הרי **הא מנחה לשם זבח גם מחשבה דמנכרא הוא** ולא תפסל, או **דלמא, טעמא דרבי שמעון משום דכתיב "וזאת תורת המנחה"** ודריש "תורה אחת לכל המנחות" והיינו דוקא במנחה לשום מנחה אבל מנחה לשם זבח לא, שהרי **וזאת תורת המנחה זוכה לא כתיב**.

אמר ליה רב אסי, כלום הגענו לסוף דעתו של רבי שמעון?! כלומר, לא הגענו לסוף דעתו ואיננו יודעים מה טעמו.

כרבה לא משני ליה — רב אסי לא רצה לפשוט לרב אושעיא כרבה שטעמו של רבי שמעון משום שמחשבה שאינה ניכרת לא פסלה, **משום קושיא דאביי, שהקשה מה לי שינוי קודש ומה לי שינוי בעלים ולמרות שרבה תירץ זאת לעיל, ניתן לומר הפוך מסברתו, וכפי שנתבאר לעיל**.

כרבא לא משני ליה, משום דקשיא "וזאת תורת החטאת" [כדאמרינן לעיל].

11. שבהם נאמרה הלכה שהם הולכים לעולם למיתה.

והאחרונים דנו האם ממנחת חוטא נאמרה

11. מותר החטאת קרב לנדבה ממדרש יהודיע כמבואר בתמורה [כג ב] אבל דין זה לא נאמר על ה' חטאות המתות [ולד חטאת תמורתה וכו']